

Bedankt voor het aanleveren van het aanvullend onderzoek. De das, marterachtige en steenuil zijn voldoende uitgesloten.

## **Kerkuil**

### **Provinciale vragen**

- Er zijn twee keer kerkuilen gehoord uit de richting van het woonhuis (gebouw B?). Zijn alle geschikte gebouwen (gebouw B, C, E, F) intern onderzocht op sporen van de kerkuil?
- De Kerkuil dient toegevoegd te worden aan de ontheffingsaanvraag. Hierbij gaat er een vaste rust- en/of nestplaats verloren.
- Dit betekent dat er een voorstel moet komen voor tijdelijke en permanente mitigatie, effect beoordeling, een onderbouwing voor het belang, de alternatieve afweging, staat van instandhouding etc. Graag deze onderbouwingen aanleveren in de vorm van een aangepast activiteitenplan.
- Wordt het leefgebied van de kerkuil aangetast? Graag een onderbouwing hiervoor een mitigatieplan aanleveren of onderbouwen waarom het plangebied niet essentieel is.

### **Reactie**

Tijdens drie veldbezoeken in de zomer van 2024 is tweemaal het karakteristieke geluid van een kerkuil gehoord, op afstand vanuit de richting van het woonhuis. Er zijn echter geen in- of uitvliegende vogels, geen verse braakballen, en geen nest- of rustsporen vastgesteld in de gebouwen op het erf. Alle relevante schuren (B, C, E en F) zijn intern onderzocht; sporen van kerkuil zijn daarbij afwezig.

Op basis van het BIJ12-kennisdocument Kerkuil geldt dat vaste rust- en voortplantingsplaatsen jaarrond beschermd zijn, maar dat het incidenteel horen van een kerkuil niet betekent dat het terrein of gebouw essentieel leefgebied vormt. De geluiden zijn te duiden als activiteit van een passerende of foeragerende kerkuil in de omgeving.

Het gebied rondom de Binnenweg is agrarisch van aard, met veel verspreide erven, schuren en kleine bosranden. Kerkuilen komen in deze wijde omgeving voor en gebruiken deze erven afwisselend voor jacht of rust. Ons onderzoek toont echter aan dat dit specifieke erf geen vaste verblijfplaats of ecologische kernfunctie heeft voor de soort. Daarom achten wij aanvullende mitigatie niet nodig en niet proportioneel. Wanneer op basis van slechts incidentele waarnemingen verplicht zou moeten worden gemitigeerd, zou dit voor nagenoeg elk agrarisch erf in de provincie gelden. Juist door zorgvuldig onderzoek is vastgesteld dat hier geen sprake is van vaste functies.

### **Leefgebied**

Het leefgebied van de kerkuil wordt in dit geval niet aangetast. De groene inrichting van het erf blijft grotendeels behouden; er vindt geen grootschalige verandering van het landschap plaats.

De bebouwing blijft grotendeels staan, waardoor de structuur, openheid en het karakter van het erf en omliggend landschap intact blijven. De werkzaamheden betreffen kleinschalige aanpassingen binnen het bestaande erf, geen grootschalige herontwikkeling of verstedelijking. In een omgeving waar op meerdere erven soortgelijke omstandigheden bestaan, is het verlies van functioneel leefgebied dus niet aan de orde.

## **Huismus**

### **Provinciale vragen**

- Waar komen de 12 tijdelijke huismuskasten
- Waar komen de 12 permanent/ingebouwde huismuskasten?
- Welke type kasten worden gebruik (zowel tijdelijk als permanent?)

- Het lijkt er op dat alle beplanting ook wordt verwijderd. Onderbouwen hoe wordt het essentiële leefgebied van de huismus gecompenseerd, inclusief inrichtingsplan.
- Graag een verbetering van de onderbouwing van de staat van instandhouding voor de huismus.

### Reactie

Huismussen broeden van nature in kolonies en geven de voorkeur aan clusters van nestplaatsen dicht bij dekking, voedsel en water. De reeds geplaatste huismustil (18 nestplekken) biedt deze clustering binnen hetzelfde functionele leefgebied als de oorspronkelijke kolonie (gebouw B).

De til ligt direct naast beplanting, ruigte en open erfzones en voldoet daardoor aan de belangrijkste ecologische randvoorwaarden (dekking binnen enkele meters en geschikt foerageergebied in de directe nabijheid)

(Sovon Vogelonderzoek Nederland; Vogelbescherming Nederland).

Het BIJ12-kennisdocument Huismus (2023) geeft expliciet ruimte voor projectspecifiek maatwerk: alternatieve nestplaatsen zijn toegestaan mits ecologisch onderbouwd en binnen het functionele leefgebied gerealiseerd. De gekozen combinatie van één til (18 nestplekken) en drie aanvullende gevelkasten is vastgelegd op kaart en past binnen deze kaders (BIJ12).

Om aan de gebruikelijke praktijk van 50 % functionele vervanging te voldoen, wordt gerekend dat circa de helft van de tilcapaciteit (9 van 18 kommen) direct functioneel is als vervanging van de oorspronkelijke nesten. De overige compensatie wordt gerealiseerd met drie gevelkasten die samen voorzien in 12 extra vervangende nestplaatsen.

Hiermee wordt het totaal aantal functionele nestplekken ( $9 + 12 = 21$ ) ruim voldoende geacht om de oorspronkelijke kolonie van circa 6 – 9 nesten duurzaam te compenseren.

Succesvolle instandhouding van huismuspopulaties hangt niet af van het absolute aantal kastopeningen, maar van de combinatie nestgelegenheid + geschikt leefgebied (rommelig erf, voedselrijke randen, water/stofbaden). Ook uit landelijke onderzoeken blijkt dat huismussen goed gebruik maken van alternatieve nestgelegenheden, waaronder til-oplossingen, mits de leefgebiedscondities kloppen. Clustering dicht bij geschikt habitat blijkt daarbij bepalend voor succes (Sovon Vogelonderzoek).

Binnen de Wnb-aanpak zijn de NGB-protocollen en BIJ12-documenten richtinggevend: zij schrijven geen vast kastentype of aantal voor, maar vragen om voldoende functionele vervanging, onderbouwd door de deskundige. De huidige combinatie – til (18) + drie gevelkasten – voldoet hieraan volledig (Netwerk Groene Bureaus; BIJ12).

De oorspronkelijke kolonie bestond uit circa 6 – 9 nesten aan gebouw B. Met de huidige maatregelen (til + gevelkasten) is de capaciteit ruim verdrievoudigd. De kwaliteit van de locatie (luwte, nabijheid van dekking, voedsel en water) bepaalt het succes; de huidige inrichting voldoet hieraan volledig.

Daarnaast laat het BIJ12-kennisdocument toe dat van standaardmaatregelen wordt afgeweken mits ecologisch gemotiveerd. In deze situatie, waar het erfkarakter en de leefomgeving behouden blijven, is het duurzaam handhaven van de til met drie strategisch geplaatste gevelkasten een doelmatige,

proportionele en ruim toereikende oplossing. Dit overcompenseert de oorspronkelijke nestcapaciteit en voorkomt onnodige verrommeling van het erf (BIJ12).

## Huiswaluw

### Provinciale vragen

- Waar komt de tijdelijke mitigatie voor huiswaluw?
- Hoe wordt de tijdelijke mitigatie gerealiseerd?
- Waar komt de permanente mitigatie voor huiswaluw?
- Hoe wordt de permanente mitigatie gerealiseerd?

### Reactie

De mitigatie voor de huiswaluw is reeds volledig uitgewerkt in het eerder opgestelde activiteitenplan en ecologisch werkprotocol. De nu gestelde vragen zijn daarmee feitelijk reeds beantwoord. De uitgangspunten voor de maatregelen zijn gebaseerd op de Flora- en faunacheck van Eqosens (2022), waarin de aanwezigheid van circa 16 broedparen huiswaluw aan gebouw B is vastgesteld.

Ter compensatie van deze kolonie is, conform het oorspronkelijke plan, een huiswaluwtil type Vivara Pro HT HZ 01 geplaatst op het erf. Deze til is in december 2023 gerealiseerd, ruim vóór de geplande sloop- en bouwwerkzaamheden, zodat de huiswaluwen tijdig alternatieve nestgelegenheid konden vinden. De voorziening bevindt zich binnen het functionele leefgebied van de oorspronkelijke kolonie (minder dan 200 meter afstand) en vervult daarmee de rol van zowel tijdelijke als permanente mitigatie.

De gekozen locatie en uitvoering sluiten volledig aan bij de ecologische randvoorwaarden voor de soort:

- Nestgelegenheid: 18 kunstnesten met mogelijkheid tot natuurlijke uitbreiding;
- Ligging: open, zonnige plek met vrije aanvliegroute en lichte beschutting door erfbeplanting;
- Omgeving: insectenrijk foerageergebied aanwezig in aangrenzende graslanden en akkers;
- Modderwinning: nabijheid van sloot en onverhard terrein maakt nestbouw mogelijk.

Volgens de Mitigatiecatalogus gebouwbewonende soorten (Arcadis, 2021, opgesteld in opdracht van BIJ12) wordt de huiswaluwtil beschouwd als een doelmatige en bewezen effectieve maatregel bij het verdwijnen van nestplaatsen, mits deze binnen hetzelfde leefgebied wordt geplaatst en het foerageergebied behouden blijft — hetgeen hier het geval is (Arcadis, 2021; Vogelbescherming Nederland, Soortinformatie Huiswaluw, 2025; Sovon, Ervaringen met huiswaluwtilen in Nederland, 2020).

De huiswaluwtil fungeert daarmee als volledige mitigatievoorziening:

- Ze is tijdig geplaatst (voorafgaand aan werkzaamheden);
- Ze blijft permanent behouden;
- De soort kan de voorziening gebruiken binnen hetzelfde functionele leefgebied.

Wij hebben kennisgenomen van uw opmerking dat voor de huiswaluw een compensatieverhouding van 1:3 zou gelden, wat neerkomt op het realiseren van 48 alternatieve nestplaatsen bij 16 oorspronkelijke broedparen. Op basis van de beschikbare landelijke kennisdocumenten en praktijkervaring is deze specifieke verhouding echter niet onderbouwd of vastgelegd als landelijke richtlijn.

In de belangrijkste bronnen over gebouwbewonende vogels wordt de huiswaluwtil juist erkend als volwaardige maatregel voor zowel tijdelijke als permanente compensatie, mits binnen het functionele leefgebied geplaatst en met behoud van foerageergebied. De gehanteerde maatstaven gaan uit van functionele vervanging, niet van een vaste ratio.

Belangrijkste kennisbronnen:

- Arcadis – Mitigatiecatalogus gebouwbewonende soorten (2021, in opdracht van BIJ12): beschrijft de huiszwaluwtil als “doelmatige en bewezen effectieve maatregel” bij verlies van nestplaatsen; er wordt géén 1:3-verhouding genoemd.
- Vogelbescherming Nederland – Soortinformatie Huiszwaluw (2025): stelt dat tilvoorzieningen succesvol zijn wanneer ze binnen bestaand leefgebied staan, nabij modder en insectenrijk foerageergebied; noemt geen vaste compensatieverhouding.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland – Ervaringen met huiszwaluwtilen in Nederland (2020): concludeert dat bezetting van tilen vooral afhangt van plaatsing, oriëntatie en habitatkwaliteit, niet van het aantal nestkommen.
- Netwerk Groene Bureaus (2021): bevestigt dat tilvoorzieningen als alternatieve nestvorm aanvaardbaar zijn binnen het functionele leefgebied, mits duurzaam geplaatst en onderhouden.

Deze bronnen tonen aan dat er geen landelijke of provinciale norm bestaat die een vaste verhouding van 1:3 voorschrijft. In plaats daarvan geldt dat de gekozen maatregel ecologisch moet leiden tot behoud van functie — oftewel: de vogels kunnen blijven broeden binnen hetzelfde leefgebied met voldoende alternatieve nestgelegenheid, voedsel en dekking.

Onze maatregel voldoet aan deze eisen:

- De huiszwaluwtil (Vivara Pro HT HZ 01) met 18 nestkommen is in december 2023 geplaatst, ruim vóór de werkzaamheden;
- De til staat binnen <200 m van de voormalige kolonie, in een vergelijkbaar agrarisch landschap met open water en modderbron;
- De voorziening blijft permanent aanwezig en biedt voldoende capaciteit voor de oorspronkelijke populatie van ca. 16 broedparen;
- De kwaliteit van de locatie (openheid, foerageergebied, dekking) voldoet aan de eisen uit de genoemde kennisbronnen.

Wij concluderen daarom dat de reeds uitgevoerde maatregel — de geplaatste huiszwaluwtil — volledig voldoet aan de landelijke ecologische richtlijnen. De toepassing van een vaste compensatieratio van 1:3 is niet onderbouwd vanuit de geldende kennisbasis. Wij verzoeken u daarom vriendelijk om bij de beoordeling uit te gaan van de landelijke kaders voor functionele vervanging en te erkennen dat de huidige maatregel ecologisch toereikend en proportioneel is.

## **Vleermuizen**

### **Provinciale vragen**

- Welke soorten vleermuizen zijn er waargenomen tijdens het vleermuis onderzoek?
- In het nader onderzoek viel het op dat gebouwen F en G potentieel geschikt zijn voor vleermuizen. Het is niet duidelijk of deze gebouwen ook onderzocht zijn in het vleermuis onderzoek. Graag aangeven of deze gebouwen ook onderzocht zijn.

### **Reactie**

Gebouwen F en G zijn reeds beoordeeld in de oorspronkelijke Flora- en faunacheck (2022). In dat onderzoek is geconcludeerd dat deze gebouwen niet geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen vanwege open constructies, kapotte daken en tochtige omstandigheden. Deze gebouwen zijn daarom destijds uitgesloten van nader onderzoek. Reeds besproken in mei 2024 met Bianca Tieman.